

PRESENTACIÓ

Si és necessari que la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans sigui materialment present en els territoris del domini lingüístic, no ho és menys que sigui sensible a aquells problemes que marquen d'una manera especial el desenvolupament de la vida social. La ciutat de Vic ha estat un àmbit decidivament adequat perquè un requisit i l'altre s'acomplissin. La comarca d'Osona és un espai geogràfic on la llengua catalana ha viscut històricament una situació peculiar, caracteritzada per una extensió notable i esperançadora en l'ús social, respecte a la resta dels Països Catalans. Alhora, avui ha esdevingut un centre on s'han ajuntat gruiços rellevants de nouvinguts, de procedència, cultura i llengua molt diverses.

És obvi que entre els factors sociolingüístics del català la incidència de la immigració ha passat a ésser l'element més complex i de conseqüències més determinants, sia pel que implica el mestissatge que genera, sia per la nova realitat que aporta en el creixement i els trets distintius de la demografia. Fins al punt que estem convençuts que en els nostres dies el futur de la llengua depèn més de com enfoquem una política d'acollença d'idiosincràsies heterogènies per a construir un sistema de convivència en què tinguin cabuda totes les manifestacions democràtiques, que no pas de qualsevol altre condicionant.

La ciutat de Vic és capdavantera en el plantejament rigorós no demagògic del nou context d'una variació inèdita que s'ha estès arreu del món. Mitjançant la jove Universitat i el Consorci per a la Normalització Lingüística d'Osona, es treballa en una línia modèlica per tal que aquest fenomen socioeconòmic i cultural que caracteritza els començos del segle XXI sigui un fet d'enriquiment mutu, més enllà de les dificultats objectives que comporta; per tal que prevalguin els aspectes positius de compartició del fenomen de la diferència, d'augment de les possibilitats d'aprenentatge i de maduresa en les relacions humanes.

Les Jornades de la Secció Filològica celebrades a Vic els dies 17 i 18 d'octubre de 2003 han evidenciat una tasca seriosa que combina la investigació bàsica i aplicada en l'anàlisi de la immigració i que es proposa l'objectiu de trobar les solucions més eficaces per al disseny de les polítiques que facin possible el respecte en la solidaritat entre les persones i els grups.

En les dues sessions acadèmiques en què s'ha organitzat la presentació de les ponències, hem tingut ocasió de recuperar críticament els elements principals de l'experiència viscuda els anys seixanta del segle passat d'una immigració més compacta però també quantitativament destacable, que ens situà en la conjuntura d'haver d'elaborar una política cultural i lingüística ad hoc. Probablement en la lliçó principal d'aleshores, al marge d'errors inevitables, despuntà un encert mai no prou valorat: la consciència majoritària que la divisió entre els nouvinguts i la resta solament podia dur al fracàs; i, doncs, que havíem d'acarar els fets des de la premissa de la construcció d'una comunitat sòlida que esdevenia més diversa.

La convicció de no haver errat en la qüestió primordial s'ha palesat en les intervencions que han tractat, des de punts de vista diferents, sobre la planificació per a facilitar la incorporació dels nous ciutadans a la societat catalana d'arribada. Encara que, per raons òbvies, les comunicacions s'han referit a la problemàtica de la varietat lingüística, s'hi fa evident la consciència que les solucions depenen d'una visió global, de cares ben diferents, que va més enllà de tècniques fredes d'ensenyament i d'aprenentatge d'idiomes. S'hi perceben dissenys generals que enyorem sovint en les propostes simplistes de molts dels nostres representants polítics.

L'experiència que impulsa el Consorci per a la Normalització Lingüística d'Osona del projecte Parlem una estona; la que es recull a Manlleu entre el col·lectiu de les dones amazigues; la del CEIP La Monjoia de viure i aprendre en un altre país, són una mostra exemplar de posar en contacte la llengua pròpia amb la dels immigrants, tot assegurant la implicació directa llur, però també la dels autòctons. La reflexió sobre què suposa socialment la interculturalitat en allò que fa referència a la condició i a l'educació d'una ciutadania que ha d'ésser capaç, consegüentment, de submergir-se en les diferències; l'anàlisi de les repercussions de la diversitat lingüística en la metodologia en l'ensenyament de la llengua catalana, de la seva promoció en el sistema educatiu; la valoració, en fi, de tres simposis sobre l'ensenyament del català a no-catalanoparlants, han constituït l'eix entorn del qual s'han desenvolupat les Jornades, en què, al costat de la contribució principal del Consorci per a la Normalització Lingüística d'Osona i del Departament de Filologia de la Facultat d'Educació de la Universitat de Vic, també hi ha hagut la col·laboració de la Universitat de Barcelona i la Universitat de Girona.

La Secció Filològica, en les seves reunions ordinàries fora de Barcelona, s'ocupa de temes lingüístics, però també de temes literaris. La ciutat de Vic ens

convidava a un doble record amarat de poesia: el de Verdaguer i el de la nostra estimada col·lega Maria Angels Anglada, records que es barrejaren en l'exposició dels inicis poètics d'aquesta.

Finalment, el recentment celebrat Any Verdaguer ha estat objecte d'un balanç singularment crític.

* * *

La Secció Filològica se sentí confortablement acollida per la ciutat, la Universitat, el bisbat de Vic, i la comarca d'Osona i el seu Consorci per a la Normalització Lingüística. El senyor Ignasi Puig, tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Vic; l'Excel·lentíssim Senyor David Serra, rector Magnífic de la Universitat de Vic; l'Excel·lentíssim Senyor Pere Quer, vicerector d'Afers Acadèmics, i la Il·lustríssima Senyora Assumpta Fargas, degana de la Facultat d'Educació; l'Il·lustríssim Senyor Fèlix Guàrdia, vicari general del bisbat de Vic, i el senyor Josep Burgaya, president de l'Àrea de Medi Ambient, Territori i Serveis del Consell Comarcal d'Osona, ens acompanyaren en les nostres activitats i, sobretot, les feren possibles i fàcils. I permeteren d'afegir-hi aspectes lúdics de gran interès, com un concert a l'església de Santa Teresa i una visita turística al nucli antic de Vic.

Des d'aquestes pàgines, la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans els reitera l'agraïment més sincer.

JOAN MARTÍ I CASTELL
President de la Secció Filològica